

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти

«Розвиток інклюзивної компетентності педагогічних працівників закладів освіти»

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти

Обсяг: 16 годин лекційних та практичних занять

Формат підвищення кваліфікації: очна

Мета програми: посилення професійної спроможності педагогічних працівників з питань надання підтримки дітям з особливими освітніми потребами та формування інклюзивної культури в усіх учасників освітнього процесу

Завдання програми:

- ознайомити із основними підходами/практиками щодо надання підтримки дітям з різними типами освітніх труднощів у тому числі з інвалідністю;
- розвинути практичні навички щодо розбудову шкільних спільнот, які функціонують на засадах інклюзивних цінностей, толерантності та інклюзивної етики;
- удосконалити вміння застосовувати стратегії ефективного консультування батьків щодо наявності освітніх труднощів у їхніх дітей.

Актуальність програми:

Організація освітнього процесу в школі несе в собі багато викликів: кризові події, повітряні тривоги, дистанційний формат навчання, зменшення кількості педагогів та збільшення кількості дітей, які мають тимчасові або постійні освітні труднощі. Відповідно педагогічні працівники, під час організації навчання в класі, відзначають значну кількість дітей, які потребують додаткової підтримки з метою покращення їх навчання і розвитку.

Для вчасної підтримки дітей з тимчасовими та/або постійними освітніми труднощами, актуально ознайомити педагогів з механізмом надання підтримки першого рівня, який реалізується ресурсами закладу

освіти. Також важливо, щоб педагоги опанували дієві техніки взаємодії з дитиною з акцентом на її можливостях і потребах. Та володіли базовими стратегіями консультування батьків щодо наявності освітніх труднощів і перспектив у їхніх дітей.

Ключовою складовою розвитку інклюзивного освітнього середовища є формування інклюзивної культури в усіх учасників освітнього процесу. Це і про повагу до різності фізичної, і до різноманітності поглядів і думок, культурного, історичного досвіду, а також особливостей прояву освітніх можливостей особистості. Педагогічні працівники потребують підсилення знань і додаткових ресурсів щодо формування інклюзивної культури та етики під час взаємодії з дітьми шляхом проведення «Уроків інклюзивності».

Перелік навичок, як будуть формуватися:

- Вміння реалізувати педагогічну підтримку в умовах інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.
- Навичка взаємодіяти з дитиною з акцентом на її можливостях і потребах.
- Планування та реалізації першого рівня підтримки дитини з освітніми труднощами.
- Використання принципу 5 та SMART для визначення конкретних цілей підтримки дитини.
- Впровадження уроків інклюзивності в освітньому процесі.
- Використання базових стратегій ефективного консультування батьків.

Зміст програми та форми роботи

Навчально тематичний план:

Тема	Години лекцій	Години практичних занять
1. Реалізація педагогічної підтримки в умовах інклюзивного навчання з метою забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами. Характеристика рівнів підтримки	2	2

2. Особливості надання підтримки I рівня у ЗЗСО. Принципи взаємодії з дитиною: акцент на можливостях і потребах	2	2
3. Діяльність закладу освіти щодо розбудови інклюзивного середовища у громаді	2	1
4. Розуміння й формування інклюзивної культури для всіх учасників освітнього процесу в контексті сучасної школи		
5. Урок з інклюзивності у школі (ефективні інструменти для підготовки і проведення уроку) Гендерні ролі та недискримінаційні практики в роботі	1	
6. Використання базових стратегій консультування батьків. Етичні правила спілкування з батьками	2	2
Усього: 16 годин	9	7

Зміст програми:

Тема 1: Реалізація педагогічної підтримки в умовах інклюзивного навчання з метою забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами. Характеристика рівнів підтримки

Визначення понять «освітні труднощі» та «рівні підтримки». План дій для здійснення педагогічної підтримки дитини. Використання принципу 5 та SMART при визначенні завдань, запланованих дій та цілей досягнення у навчанні/поведінці учня/учениці.

Тема 2: Особливості надання підтримки I рівня у ЗЗСО. Принципи взаємодії з дитиною: акцент на можливостях і потребах

Маркери для визначення освітніх труднощів I рівня підтримки у ЗЗСО. Механізми надання підтримки I рівня для дитини, яка має

незначні та/або тимчасові освітні труднощі. Роль команди психолого-педагогічного супроводу. Акцент на можливостях і потребах дитини через розробку «комунікативного паспорта дитини».

Тема 3: Діяльність закладу освіти щодо розбудови інклюзивного середовища у громаді

Очікування щодо осіб з особливими потребами та інвалідністю у громаді. Розуміння особливостей безбар'єрного простору людини. Принципи подолання перешкод у громаді, школі.

Тема 4: Розуміння й формування інклюзивної культури для всіх учасників освітнього процесу в контексті сучасної школи

Поняття інклюзивної культури та інклюзивних цінностей. Складові формування культури інклюзивності у школі. Особливості етичної взаємодії з дітьми з різними типами освітніх труднощів у тому числі з інвалідністю. Коректні звертання та вживання термінів.

Тема 5: Урок з інклюзивності у школі (ефективні інструменти для підготовки і проведення уроку)

Ознайомлення учасників з орієнтовним конспектом уроку з інклюзивності та ресурсами для його проведення. Обговорення вікових особливостей у сприйнятті толерантності та розвитку інклюзивної культури. Гендерні ролі та недискримінаційні практики в роботі.

Тема 6: Використання базових стратегій консультування батьків. Етичні правила спілкування з батьками

Співпраця з батьками, як запорука успішного подолання та/або мінімізації освітніх труднощів у дитини. Алгоритм взаємодії з батькам дитини, яка має освітні труднощі для підвищення рівня підтримки. Етичні правила спілкування з батьками.

Джерела

Література:

- 1) Методичні рекомендації для інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки в освітньому процесі : Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України, 2021. 200 с.

- 2) Постанова КМУ від 15 вересня 2021 р. № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти».
- 3) Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб.; пер. з англ. – К.: – СПД-ФО Парашин І.С. 2010. – 296 с.
- 4) Посібник для директорів закладів освіти у творенні якісного інклюзивного освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами. К., 2023. – 86 с.
- 5) Навчально-методичний посібник «Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад» [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу:
https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3016/1/Sofiy_N_Index_Inklus_ZNZ.pdf

Статті:

1) Калініченко І.О. Діяльність інклюзивно-ресурсних центрів щодо підтримки дітей з освітніми труднощами. Перспективи та інновації науки: журнал. № 2(7) 2022. С. 324-332.

2) Єфімова С.М. Налагодження партнерських стосунків з родинами / Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник/ Кол.: авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред. Даниленко Л.І., - К.: 2007.- 128с

3) Conover L. Differentiating instruction in response to student readiness, interest, and learning profile in academically diverse classrooms: A review of literature / L. Conover, T. Reynolds // Journal for the Education of the Gifted. – 2003. – №27(2–3). – P. 119–145.

4) Loreman T. A content-infused approach to pre-service teacher preparation for inclusive education. In C. Forlin (Ed.), Teacher education for inclusion: Changing paradigms and innovative approaches. Abingdon, UK: Routledge, 2010. – P. 56–64.

Онлайн ресурси:

- 1) Портал АС «ІРЦ» – навчальний ресурс для педагогів, інструктивно-методичні матеріали для батьків. Доступно за посиланням: <https://ircenter.gov.ua/>

- 2) Сайт «Нова українська школа». Питання інклюзивної освіти.– інформаційний ресурс для батьків та педагогів. Доступно за посиланням: <https://nus.org.ua/tags/129/>
- 3) Довідник безбар'єрності - інформаційний ресурс для батьків та педагогів. Доступно за посиланням: <https://bf.in.ua/>